

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudců Mgr. Věry Jachurové a Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **L. N. J.**

zastoupená advokátem Mgr. Michalem Hledíkem
sídlem Mělník, Kpt. Jaroše 317/24

proti

žalovanému: **Finanční arbitř**
sídlem Praha 1, Legerova 1581/69

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2020, č. j. FA/SR/SU/165/2020-18

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a vymezení sporu

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl námitky žalobkyně a potvrdil usnesení ze dne 5. 6. 2020, č. j. FA/SR/SU/165/2020-12 (dále jen „usnesení o zastavení řízení“). Tímto usnesením bylo řízení zahájené dne 22. 1. 2020 ve věci určení neplatnosti smlouvy o úvěru č. X ze dne 21. 9. 2016 (dále jen „smlouva o úvěru“), smlouvy o zřízení zástavního práva ze dne 21. 9. 2016 (dále jen „zástavní smlouva“), smlouvy o vyplňovacím právu směnečném ze dne 21. 9. 2016 (dále jen „smlouva o vyplňovacím právu směnečném“) a dohody o splácení dluhu ze

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

smlouvy o úvěru se svolením k vykonatelnosti formou notářského zápisu č. N X/16 a NZ X/16 (dále jen „notářský zápis“) zastaveno podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), neboť návrh žalobkyně byl nepřipustný podle § 9 písm. a) a b) citovaného zákona.

II. Dosavadní průběh řízení a napadené rozhodnutí

2. Žalobkyně se návrhem podaným ze dne 22. 1. 2020 domáhala určení, že smlouva o úvěru, kterou uzavřela se společností Quick Finance s.r.o. (dále jen „původní věřitel“) dne 21. 9. 2016, zástavní smlouva, smlouva o vyplňovacím právu směnečném a notářský zápis jsou neplatné, protože původní věřitel nesplnil informační povinnosti ve smyslu § 4 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 145/2010 Sb.“) a povinnost posoudit úvěruschopnost žalobkyně ve smyslu § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., v rozporu s § 18 téhož zákona použil k zajištění pohledávky ze smlouvy o úvěru směnku, v rozporu s § 18a zákona č. 145/2010 Sb. zajistil úvěr zástavním právem k nemovitostem žalobkyně, když hodnota zajištění pohledávky téměř desetinásobně převyšovala hodnotu pohledávky ze smlouvy o úvěru. Uzavřené smlouvy zakládají dle žalobkyně jasný nepoměr poskytnutého plnění s odkazem na § 1800 a § 1815 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“).
3. Žalovaný v usnesení o zastavení řízení odůvodnil svůj postup s odkazem na § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi tím, že žalobkyně nebyla při uzavírání předmětných smluv v postavení spotřebitele, a dále s poukazem na § 9 písm. b) citovaného zákona, neboť ve věci již bylo pravomocně rozhodnuto soudem.
4. V napadeném rozhodnutí žalovaný neshledal námitky žalobkyně důvodnými, setrval na závěrech uvedených v usnesení o zastavení řízení a návrh žalobkyně posoudil jako nepřipustný podle § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi. Současně však konstatoval, že v odůvodnění usnesení o zastavení řízení finanční arbitr nesprávně dovodil nepřipustnost návrhu podle § 9 písm. b) téhož zákona. Jelikož žalovaný nezjistil, že by žalobkyně uzavřela s původním věřitelem smlouvu o úvěru jako spotřebitel, nezabýval se nadále platností smluv, které byly uzavřené v souvislosti se smlouvou o úvěru.

III. Obsah správního spisu

5. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné pro rozhodnutí o žalobě:
6. Dne 12. 9. 2016 žalobkyně a původní věřitel podepsali dokument označený jako předmluvní informace k sjednávánému úvěru (dále jen „předmluvní informace“), v němž byla žalobkyně identifikována následovně: „*Jméno a příjmení: L. K., IČ: X, Sídlo: X, Rodné číslo: X, Bydliště: X, Číslo OP: X, E-mail: X, Tel.: X*“; dále údaj o poskytovaném úvěru: „*Úvěr ve výši 415.000,- Kč*“ a „*Úvěr je poskytován pro podnikatelské účely - za účelem financování podnikání, k úhradě dluhu z podnikatelské činnosti. Na úvěr se nevztahuje zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. Úvěřovaný při sjednávání a plnění této smlouvy jedná v rámci své podnikatelské činnosti.*“; a dále s podmínkami čerpání úvěru. Současně v rámci pasáže „*řešení sporů*“ je mj. uvedeno: „*Úvěřovaný svým podpisem potvrzuje, že výše uvedené informace mu byly poskytnuty písemně, jasně a přesně, srozumitelnou formou, a to v dostatečném předstihu před uzavřením úvěrové smlouvy, a že jeho výše uvedené požadavky jsou jasně a přesně srozumitelnou formou zaznamenány. Na žádost úvěřovaného mu*

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

byly tyto informace současně sděleny ústně. Dále uvěřovaný svým podpisem potvrzuje, že převzal tyto informace.“

7. Dne 21. 9. 2016 uzavřela žalobkyně s původním věřitelem smlouvu o úvěru, kde v záhlaví je žalobkyně označena těmito údaji: „*Jméno a příjmení: L. K., IČ: X, Sídlo: X, Rodné číslo: X, Bydliště: X, Číslo OP: X, E-mail: X, Tel.: X*“. V čl. II. odst. 2.1. smlouvy o úvěru si žalobkyně a původní věřitel sjednali jako účel úvěru „*financování podnikání, k úhradě dluhu z podnikatelské činnosti*“; v čl. II. odst. 2.2. smlouvy o úvěru si žalobkyně a původní věřitel sjednali, že „*uvěřovaný při sjednávání a plnění této smlouvy jedná v rámci své podnikatelské činnosti*“. Žalobkyně současně svým podpisem stvrdila smlouvu na každé její straně.
8. Z výpisu ze živnostenského rejstříku ze dne 9. 4. 2019 se podává, že žalobkyně je držitelem živnostenského oprávnění k provozování živnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), a to s předmětem podnikání „*Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona*“ s datem vzniku oprávnění X na dobu neurčitou, s přerušením provozování živnosti ode dne Y do dne Z.
9. Dne 29. 8. 2017 původní věřitel a věřitel uzavřeli smlouvu o postoupení pohledávky ze smlouvy o úvěru z původního věřitele na věřitele a podepsali souhlasné prohlášení o změně zástavního věřitele ze zástavní smlouvy z původního věřitele na věřitele.
10. Na základě žaloby žalobkyně a jejího otce proti věřiteli a společnosti Dražby EU s.r.o., bylo zahájeno soudní řízení u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 8 C 18/2018, ve kterém se domáhali určení, že nedobrovolná dražba zástavy je nepřipustná; a dále určení, že smlouvy (smlouva o vyplňovacím právu směnečném, smlouva o zřízení zástavního práva a notářský zápis) jsou rovněž neplatné. Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 15. 11. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 151 ve znění opravného usnesení ze dne 6. 12. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 156 výroky III., IV. a V. zamítl žalobu na určení, že shora uvedené smlouvy jsou neplatné. Žalobkyně a její otec podali odvolání proti výroku II. a výrokům VI., VII. a VIII. rozsudku ze dne 15. 11. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 151 ve znění opravného usnesení ze dne 6. 12. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 156 a v rámci odvolacího řízení vzali žalobu zpět v rozsahu výroků III., IV. a V. citovaného rozsudku. Krajský soud v Praze výrokem I. rozsudku ze dne 24. 7. 2019, č. j. 20 Co 70/2019 – 258 výroky III., IV. a V. soudu prvního stupně zrušil a v tomto rozsahu řízení zastavil.

IV. Žaloba

11. Žalobkyně v žalobě předně namítla, že postupem žalovaného, jenž byl v rozporu s § 12 zákona o finančním arbitrovi, byly popřeny základní zásady řízení před žalovaným. Meritorním neprojednáním věci byla porušena zásada vedení procesu – zákaz *denegatio iustitiae*, neboť nebyly dány důvody pro rozhodnutí o zastavení řízení podle § 9 písm. a) a b) citovaného zákona.
12. V prvním žalobním bodě žalobkyně namítla, že závěr žalovaného o tom, že žalobkyně neuzavírala předmětné smlouvy v pozici spotřebitele, je v rozporu s předloženými a navrženými důkazy. V době čerpání předmětného úvěru byla žalobkyně na rodičovské dovolené a primárním zdrojem jejího příjmu byl přiznaný rodičovský příspěvek. Poskytnuté informace ohledně jejího živnostenského oprávnění se vztahovaly pouze k požadavku původního věřitele na ujištění, že má dostatečné příjmy k úhradě splátek

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

čerpaného úvěru. Dále uvedla, že místo podpisu smluvní dokumentace bylo v notářské kanceláři JUDr. A. P., mimo obchodní prostory původního věřitele.

13. Žalobkyně též namítla, že na ni a jejího otce byl vyvíjen ze strany původního věřitele nátlak, aby předloženou smluvní dokumentaci bez možnosti jakéhokoliv prostudování podepsali. Žalobkyně i její otec s ohledem na svou situaci a postavení osob neznalých poskytování nebankovních půjček akceptovali uzavření adhezních smluv. Odmítla závěr žalovaného, že nejednala s dostatečnou pečlivostí nebo nevěnovala svému právnímu jednání potřebnou pozornost, ba naopak jednala v tísní.
14. Žalobkyně dále uvedla, že původní věřitel nesplnil zákonnou informační povinnost ve smyslu § 4 a násl. zákon č. 145/2010 Sb., přičemž veškerá ustanovení týkající se tvrzeného důvodu pro čerpání úvěru jako podnikatelského byla do konečného znění smlouvy vložena bez jejího vědomí. Žalobkyně tak byla původním věřitelem uvedena v omyl.
15. Žalovaný vycházel pouze z textu samotných smluv, z ostatních důkazů činil nepřipustné závěry. Přestože na podporu svých tvrzení žalobkyně předložila a označila řadu důkazů, žalovaný tyto důkazy neprovedl a postupoval rozporu s § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi. Výpověď žalobkyně a jejího otce přitom byly rozhodujícími důkazy pro závěr o účelovosti předmětných ustanovení smluv a o vědomosti původního věřitele, že žalobkyně čerpala úvěr z pozice spotřebitele.
16. Souvislost čerpaného úvěru s podnikáním žalobkyně nebyla prokazována žádným z objektivních důkazů shromážděných v rámci řízení před žalovaným. Při posuzování, zda někdo jedná jako spotřebitel či nikoliv, je nutné zohlednit i celkovou situaci, ve které se tato osoba nachází a za jakých okolností jedná. Nelze v dobré víře předpokládat, že osoba práva neznalá, nacházející se ve finanční tísní způsobené neschopností splácet předchozí spotřebitelské úvěry, si sjednává úvěr pro údajně zamýšlené podnikatelské účely. K uvedenému žalobkyně odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1861/2010 a nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3402/13.
17. Ve druhém žalobním bodě žalobkyně namítla nesprávné posouzení přípustnosti návrhu ve smyslu § 9 písm. b) zákona o finančním arbitrovi. Uvedla, že ze žalovaným označených rozhodnutí (rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 15. 11. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 151, ve znění opravného usnesení ze dne 6. 12. 2018, č. j. 8 C 18/2018 – 156 a rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2019, č. j. 20 Co 70/2019 – 258, 20 Co 71/2019) nebylo možné vycházet, neboť otázka platnosti úvěrové smlouvy nebyla předmětem civilního řízení. Poukázala na skutečnost, že z její strany byla vzata zpět žaloba na určení neplatnosti úvěrové smlouvy a na základě této skutečnosti Krajský soud v Praze rozhodl o zastavení řízení. Platnost úvěrové smlouvy tak nikdy nebyla soudy ani jinými orgány meritorně projednávána a pravomocně rozhodována.
18. Dále poznamenala, že shora uvedená rozhodnutí jsou na základě podané ústavní stížnosti přezkoumávána Ústavním soudem ČR v řízení vedeném pod sp. zn. IV. ÚS 2860/20. Otázka platnosti smlouvy o úvěru byla v rámci řízení vedeného před civilním soudem posuzována pouze a výlučně jako tzv. předběžná otázka. K této problematice poukázala na § 135 odst. 2 o.s.ř. a na judikaturu Nejvyššího soudu ČR, a to konkrétně na usnesení ze dne 19. 6. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1073/2015 a rozsudky ze dne 12. 6. 2014, sp. zn. 26 Cdo 2804/2012 a ze dne 3. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 4004/2011.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

19. Závěrem žalobkyně konstatovala, že otázka pravomocného posouzení otázky platnosti úvěrové smlouvy civilním soudem byla žalovaným špatně právně posouzena, neboť měl otázku platnosti smlouvy o úvěru posoudit sám v rámci žalobkyní zahájeného řízení. V návaznosti na předestřenou judikaturu má žalobkyně za to, že s ohledem na podané dovolání nebylo na místě jakkoliv přihlížet ani k samotnému posouzení platnosti smlouvy o úvěru jakožto předběžné otázky, neboť do doby vyčerpání všech opravných prostředků nelze předjímat, zda byla tato předběžná otázka civilními soudy posouzena správně.

V. Vyjádření žalovaného

20. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Shrnul dosavadní průběh řízení a v podrobnostech odkázal na argumentaci obsaženou ve svých rozhodnutích.
21. Z okolností předcházejících vzniku závazkového vztahu bylo patrné, že žalobkyně jednala vůči původnímu věřiteli jako podnikatel a v souvislosti se svou podnikatelskou činností, a proto žalovaný dovodil, že smlouva o úvěru měla podnikatelský charakter. Pokud by žalobkyně použila čerpaný úvěr na úhradu svých dluhů vůči třetím osobám, které měla jako spotřebitel, nezměnilo by to nic na tom, že při uzavírání smlouvy o úvěru s původním věřitelem jednala jako podnikatel.
22. Dle žalovaného není rozhodné, s jakými vnitřními úmysly uzavírala žalobkyně smlouvu o úvěru jako jedna smluvní strana; podstatné je to, jak fakticky před uzavřením jednala vůči původnímu věřiteli. V průběhu řízení žalobkyně nijak nedoložila, že by u paní M. V. nebo původního věřitele poptávala zprostředkování spotřebitelského úvěru.
23. Žalovaný zjistil, že již dne 12. 9. 2016 žalobkyně a původní věřitel podepsali předsmuvní informace, které označovaly žalobkyni jako podnikatele, obsahovaly informace o podnikatelském účelu poskytnutí úvěru a o možnosti čerpat úvěr za podmínky, že pohledávka ze smlouvy o úvěru bude zajištěná zástavním právem k zástavě a žalobkyně vystaví biankosměnku vlastní ve prospěch původního věřitele.
24. V této souvislosti žalovaný odkázal i na skutková zjištění uvedená v odůvodnění rozsudků Okresního soudu v Kladně a Krajského soudu v Praze. Podotkl, že nijak nepřebíral právní posouzení předběžných právních otázek z rozsudků, nýbrž toliko odkázal na skutková zjištění soudů v souvislosti s vlastním skutkovým zjištěním ohledně toho, že žalobkyně měla předsmuvní informace k dispozici ještě před uzavřením smlouvy o úvěru.
25. K posouzení platnosti smlouvy o úvěru v rozsudcích žalovaný nijak nepřihlížel, protože se platností smlouvy o úvěru nezabýval, neboť není o takovém sporu příslušný rozhodovat.
26. K výsledku žalobkyně a jejího otce žalovaný nepřistoupil, neboť tyto důkazy nemohly objektivně potvrdit tvrzení žalobkyně. Namítaná tíseň při uzavírání smlouvy o úvěru je v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Žalobkyně měla k dispozici předsmuvní informace, které ji označovaly jako podnikatele a obsahovaly informace o podnikatelském účelu poskytnutí úvěru a o zajišťovacích prostředcích nezbytných pro čerpání úvěru, ještě před uzavřením smlouvy o úvěru. Stejně tak podklady, které měly prokazovat použití finančních prostředků na úhradu dluhů žalobkyně, žalovaný vyhodnotil jako nerelevantní ve vztahu k charakteru smlouvy o úvěru.
27. Ke druhé žalobní námitce pak žalovaný odkázal na podkapitulu 5.3 napadeného rozhodnutí, kde vysvětlil, že v odůvodnění usnesení o zastavení řízení nesprávně dovodil nepřipustnost návrhu podle § 9 písm. b) zákona o finančním arbitrovi, avšak přesto setrval na závěru o nepřipustnosti návrhu podle § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

28. Shrnutí, že na základě podkladů, které v řízení shromáždil, nezjistil, že by žalobkyně smlouvu o úvěru ani smlouvy, které jsou svojí povahou k ní akcesorické, uzavřela s původním věřitelem jako spotřebitel. Některé navržené důkazy žalovaný neprovedl s odkazem na judikaturu Ústavního soudu (nález Ústavního soudu ze dne 6. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 118/09), přičemž svůj postup v rozhodnutích řádně odůvodnil.

VI. Jednání před soudem

29. Při ústním jednání před soudem, které se konalo dne 16. 5. 2023, právní zástupce žalobkyně navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil, přičemž v podrobnostech odkázal na obsah žaloby. Žalovaný rovněž s poukazem na vyjádření k žalobě setrval na svém procesním stanovisku.

VII. Posouzení věci soudem

30. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Dále přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti; přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí.
31. Při rozhodování soud vycházel zejména z následující právní úpravy:
32. Podle § 1 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi *k rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr (dále jen „arbitr“), jedná-li se o spor mezi spotřebitelem a věřitelem nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo jiného úvěru, zápůjčky, či obdobné finanční služby.*
33. Podle § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi *navrhovatelem pro účely tohoto zákona může být pouze spotřebitel.*
34. Podle § 9 zákona o finančním arbitrovi *návrh je nepřijatelný, jestliže*
- a) spor nenáleží do působnosti arbitra,*
 - b) ve věci samé již rozhodl soud nebo v téže věci probíhá řízení před soudem,*
 - c) ve věci samé již rozhodl arbitr nebo v téže věci probíhá řízení před arbitrem,*
 - d) ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení nebo v téže věci probíhá rozhodčí řízení.*
35. Podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi *arbitr řízení zastaví usnesením též, jestliže následně zjistil, že návrh je nepřijatelný podle § 9.*
36. Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.
37. Před vlastním posouzením věci samé soud připomíná, že předmětem řízení před finančním arbitrem je rozhodování sporů vyplývajících ze soukromoprávních vztahů, kde proti sobě vystupují dvě strany a správní orgán je povolán k tomu, aby místo soudu rozhodl jejich spor jako nezávislá a nestranná instituce dle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, dle něhož je arbitrovi svěřena působnost spočívající v rozhodování taxativně stanoveného okruhu sporů vyplývajících ze soukromoprávních vztahů, tedy autoritativní rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob.
38. Soudy přitom dovodily, že pokud je věc před správním orgánem skončena bez věcného projednání, lze takový postup správního orgánu přezkoumat pouze ve správním soudnictví. Pravomoc soudu v občanském soudním řízení je tak založena až v případě, že

příslušný správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, tedy zjistí, co je právem, nebo toto právo založí (srov. rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 21. 9. 2011, č. j. Konf 65/2010 - 21 a ze dne 13. 11. 2019, č. j. Konf 7/2019 - 10, nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2013, č. j. 4 As 13/2013 - 26 a ze dne 29. 7. 2015, č. j. 2 As 152/2015 - 31). Jinak řečeno, i v řízeních, jejichž předmětem je otázka týkající se soukromého práva, je to správní a nikoliv civilní soud, kdo má pravomoc rozhodovat o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů procesní povahy. Mezi taková rozhodnutí patří i rozhodnutí, v nichž správní orgán popřel svou správní jurisdikci a odmítl se zabývat věcí vyplývající ze soukromoprávních vztahů (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 20. 9. 2007, č. j. Konf 22/2006 - 8), jako tomu bylo i v případě žalobkyně.

39. Obecněji k charakteru daného správního řízení pak soud odkazuje na ustanovení § 24 zákona o finančním arbitrovi, podle kterého se *v řízení podle tohoto zákona postupuje podle správního řádu, nestanoví-li zákon o finančním arbitrovi jinak*. Ten vymezuje zásady řízení ve svém § 12 tak, že primárně se má postupovat podle pravidel vymezených zákonem o finančním arbitrovi a subsidiárně podle správního řádu. Řízení před žalovaným je sporné řízení ve smyslu § 141 správního řádu, nicméně není vedeno zásadou formální pravdy a zásadou projednací, nýbrž zásadou materiální pravdy, která je v rámci dokazování lehce modifikována. Základní povinností správního orgánu je zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
40. Jádrem sporu v předmětné věci je, zda žalobkyně smlouvu o úvěru uzavírala v postavení podnikatele nebo spotřebitele.
41. Součástí správního spisu je zejména smluvní dokumentace vztahující se ke smlouvě o úvěru. Z obsahu těchto listin plyne, že dne 12. 9. 2016 žalobkyně a původní věřitel podepsali předsmuvní informace. V tomto dokumentu je žalobkyně výslovně označena jako podnikatel, dále je zde explicitně vyjádřeno, že úvěr je poskytován pro podnikatelské účely (za účelem financování podnikání, k úhradě dluhu z podnikatelské činnosti) a že žalobkyně při sjednávání úvěrové smlouvy jedná v rámci své podnikatelské činnosti. Současně je v dokumentu uvedeno, že čerpání úvěru je podmíněno zřízením zástavního práva k označeným nemovitostem a rovněž tím, že žalobkyně vystaví biankosměnku vlastní ve prospěch původního věřitele. Žalobkyně je na této listině i na samotné smlouvě o úvěru identifikována pomocí svého identifikačního a rodného čísla. Soud také odkazuje na čl. II odst. 2.2. smlouvy o úvěru, podle kterého si žalobkyně a původní věřitel sjednali, že *„na úvěr poskytovaný na základě této smlouvy se nevztahuje zákon č. 145/2010 Sb. Úvěřovaný při sjednávání a plnění této smlouvy jedná v rámci své podnikatelské činnosti.“*
42. Z takto shromážděných podkladů nelze dovodit, že žalobkyně uzavřela smlouvu o úvěru v postavení spotřebitele. Pokud žalobkyně tvrdila, že okolnosti, za kterých smlouvu uzavírala, nekorespondují s obsahem smluvní dokumentace, bylo jen na ní, jakými důkazními prostředky bude prokazovat *de facto* zcela odlišné podmínky smlouvy. Důkazní břemeno ohledně prokázání spotřebitelného charakteru smlouvy o úvěru tedy tížilo výhradně žalobkyni. Ostatně je zřejmé, že žalovaný nemá a ani nemůže mít přístup k informacím (dokumentům, e-mailové komunikaci apod.), které mají svůj původ v soukromém právu, neboli nejsou veřejně dostupné. Ke zjištění těchto informací žalovaný přitom žalobkyni směřoval, jestliže po ní požadoval předložení veškeré smluvní dokumentace související se smlouvou o úvěru a doložení důvodů, které vedly k uzavření

smlouvy (tj. žalobkyní deklarovaný úmysl refinancovat dříve čerpané spotřebitelské úvěry od nebankovních institucí).

43. V obecné rovině je nutno zdůraznit, že jakékoli vnitřní úmysly, s jakými žalobkyně údajně smlouvu uzavírala, nemohou být relevantní, pokud žalobkyně není schopna prokázat přinejmenším to, že (původní) věřitel o těchto úmyslech nejpozději v době sjednávání smlouvy věděl. Žalobkyně však svou argumentaci omezila jen na nedostatečně rozvedená tvrzení o nepřipustném nátlaku ze strany (původního) věřitele, její finanční tísní a uvedení v omyl.
44. Ani v řízení před finančním arbitrem žalobkyně konkrétně nepopsala průběh jednání, které bezprostředně předcházelo podpisu smlouvy o úvěru. Pouhé tvrzení, že žalobkyně a její otec v pozici zástavce nemovitostí neměli možnost prostudovat si předloženou smluvní dokumentaci před jejím podpisem, nevypovídá nic o způsobu a intenzitě namítaného nátlaku ze strany (původního) věřitele. O nepřipustný nátlak by mohlo jít v případě, kdy by žalobkyně v důsledku působení vnějších vlivů (iniciovaných například věřitelem) nemohla částečně či zcela projevit svou svobodnou a vážnou vůli při uzavírání předmětné smlouvy. Soudu přitom není zřejmé, jaký časový prostor žalobkyně vyžadovala pro „studium“ smluvních dokumentů, a to zejména ve světle skutečnosti, že několik dní před vlastním uzavřením smlouvy o úvěru byla prostřednictvím předsmluvních informací ke sjednávajícímu úvěru seznámena se stěžejními a nyní zpochybňovanými parametry smlouvy o úvěru. Poněkud rozporuplně se jeví i tvrzení, že žalobkyně a její otec akceptovali uzavření adhezních smluv jakožto osoby neznalé poskytování nebankovních půjček. Pakliže se otec žalobkyně zjevně dobrovolně dostavil na schůzku sjednanou za účelem podpisu smluv, soudu uniká jiný důvod jeho přítomnosti na tomto jednání, než byl právě podpis zástavní smlouvy. K tomu soud dodává, že zastavované nemovitosti byly specifikovány již v předsmluvních informacích, a to včetně podmínky, že žalobkyně a její otec uzavřou jako zástavci s úvěrujícím jako zástavním věřitelem zástavní smlouvu. Námitce, že při podpisu smluvní dokumentace byl na žalobkyni a jejího otce vyvíjen nepřipustný nátlak, proto nelze přisvědčit.
45. Nedůvodná je i námitka, že žalobkyně byla původním věřitelem uvedena v omyl. Konstatování, že ustanovení o podnikatelském účelu úvěru byla do konečného znění smlouvy vložena bez vědomí žalobkyně, postrádá alespoň náznak logického zdůvodnění, proč by tak měl věřitel činit, zejména pokud žalobkyně od věřitele obdržela předsmluvní informace, z nichž je zřejmý podnikatelský charakter zamýšlené smlouvy o úvěru. Žalobkyně ani věrohodně netvrdila, že s (původním) věřitelem jednala o poskytnutí spotřebitelského úvěru, tj. kdy, kde a jakým způsobem svůj úmysl získat spotřebitelský úvěr věřiteli vyjevila a zda věřitel na její požadavek přistoupil (přislíbil mu vyhovět). V tomto ohledu je bez významu i e-mailová komunikace žalobkyně se zprostředkovatelkou úvěru ze dne 16. 9. 2016, neboť z ní nevyplývá, jaký druh úvěru žalobkyně poptávala, ani účel úvěru, který zprostředkovatelka nabízela zajistit. Žalobkyně své tvrzení, že (původní) věřitel věděl o čerpání úvěru žalobkyní z pozice spotřebitele, resp. že úvěr nesloužil pro potřeby podnikání, ničím neprokázala. Na tomto místě je nutno poznamenat, že faktické použití prostředků z úvěru k jinému než výslovně sjednanému účelu nemůže samo o sobě prokazovat, že smlouva byla uzavřena v režimu spotřebitelského úvěru. Listiny, kterými žalobkyně dokládá, že finanční prostředky použila na splacení svých dluhů vzniklých nikoliv z podnikatelské činnosti, nemají proto jakýkoli důkazní potenciál ve vztahu k tvrzení, že žalobkyně jednala v omylu, resp. že

věřitel věděl o úmyslu žalobkyně čerpat úvěr za účelem konsolidace jejích spotřebitelských závazků.

46. Soud rovněž nepřisvědčil námitce týkající se finanční tísně, v níž se žalobkyně měla v době sjednávání smlouvy o úvěru nacházet z důvodu neschopnosti splácet předchozí spotřebitelské úvěry. Předně je nutno uvést, že žalobkyně své tvrzení o finanční tísní neprokázala, neboť pouhá existence jiných závazků, resp. nesplacených spotřebitelských úvěrů, bez dalšího neznamena, že žalobkyně byla ve finanční tísní. Podstatné však je to, že žalobkyně ničím nedoložila, že (původní) věřitel měl při uzavření smlouvy o úvěru vědomost o jiných závazcích, které žalobkyně (údajně) nebyla schopna splácet, a také to, že tuto vědomost protiprávně využil ve svůj prospěch právě v souvislosti s nabídkou na poskytnutí úvěru. Řečeno jinak, samotná existence nesplacených spotřebitelských závazků nemohla objektivně bránit sjednání úvěru pro podnikatelské účely, jak se žalobkyně snaží tvrdit.
47. Stran namítaného neprovedení důkazů výpovědí žalobkyně a jejího otce soud předně odkazuje na § 141 odst. 6 věty první správního řádu, podle kterého *„(v)ě sporném řízení může správní orgán vyslechnout účastníka, jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak. Ustanovení o výsledku svědka platí obdobně.“* V § 12 odst. 5 zákona o finančním arbitrovi je uvedeno, že *„v průběhu řízení je arbitr oprávněn vyžadovat od účastníků řízení předložení veškerých důkazů na podporu jejich tvrzení, a to včetně podání ústního vysvětlení“*. Zákon o finančním arbitrovi tedy obsahuje speciální úpravu, která se v rozsahu, v němž se liší od pravidel sporného řízení ve správním řádu, uplatní přednostně.
48. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2013, č. j. 6 As 147/2013-29 plyne, že použitelnost důkazu - výsledku účastníka řízení je pro sporná řízení značně omezená. Výslech účastníka není primárně určen k tomu, aby při něm účastník uváděl svá tvrzení o rozhodujících skutečnostech nebo se vyjadřoval k provedeným důkazům. K tomu slouží primárně podání, návrhy nebo jiné procesní úkony. Výslech účastníka může za určitých okolností sloužit jako podpůrný prostředek k odstranění nedostatků v dokazování či v tvrzeních účastníků. I přes speciální úpravu zákona o finančním arbitrovi, podle níž má žalovaný aktivní roli při zjišťování rozhodných skutečností, má žalovaný v první řadě uvážit, zda k rozhodnutí věci v souladu s § 3 správního řádu nepostačí vycházet z písemných či jiných podkladů (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2022, č. j. 2 Afs 145/2020-28).
49. Účastník řízení před arbitrem není oprávněn rozhodovat o tom, které skutkové okolnosti jsou pro rozhodnutí finančního arbitra nezbytné, jaké důkazy k věci má arbitr vyžadovat, či rozhodovat o tom, že některý z důkazů může být nahrazen důkazem jiným nebo není pro rozhodnutí vůbec potřeba. Účastník řízení nemůže svou vůlí relevantně modifikovat či nahrazovat finančním arbitrem projevené vrchnostenské oprávnění. Účastník řízení ani není oprávněn rozhodovat o tom, v který moment je skutkový stav finančním arbitrem dostatečně zjištěn nebo jaký rozsah důkazů je dostačující. Má-li finanční arbitr ve svém rozhodnutí vycházet ze zjištěného skutkového stavu, nese za zjištění skutkového stavu procesní odpovědnost, a právě za tímto účelem mu zákon svěřuje procesní oprávnění. Hodnocení, zda je podání ústního vysvětlení potřebné a účelné, je tedy plně na finančním arbitrovi (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2023, č. j. 6 Afs 337/2021-40).

50. Bylo tedy na posouzení žalovaného, zda informace o předsmluvní fázi jednání žalobkyně s původním věřitelem nezbytně potřebuje k meritornímu rozhodnutí o jejím návrhu. Při svém rozhodování vzal žalovaný v úvahu argumentaci žalobkyně a reflektoval jí navrhované důkazy, přičemž dospěl k závěru, že po skutkové a právní stránce postačuje to, co již samotný návrh obsahuje, a že to, co žalobkyně žádá doplnit formou ústního vyjádření a výslechem svého otce, k meritornímu posouzení návrhu není třeba (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 12. 2022, č. j. 2 Afs 130/2021-62). Žalovaný poměrně stručně, avšak přezkoumatelně odůvodnil, z jakých skutkových a právních důvodů nepřistoupil k žalobkyni navrhovanému výslechu, ať už účastnickému výslechu žalobkyně či svědeckému výslechu jejího otce. Soud se ztotožňuje se závěrem žalovaného, že žalobkyni navrhované výpovědi nemohly objektivně potvrdit tvrzení žalobkyně, resp. je ověřit či vyvrátit. Žalobkyně především v rámci své povinnosti tvrzení neuvedla takové konkrétní skutkové okolnosti, které by bylo možno objektivně prokazovat její účastnickou výpovědí (podáním vysvětlení), neboli takové specifické okolnosti, k jejichž prokázání nepřichází v úvahu jiný důkazní prostředek než výpověď účastníka řízení. Zároveň ve svých tvrzeních nikterak nerozvedla okolnosti, které měly předcházet uzavření smlouvy o úvěru. Není proto zřejmé, jakou skutkovou okolnost by měl ve své výpovědi potvrdit otec žalobkyně, který se nadto k podpisu smlouvy o úvěru, resp. navazující zástavní smlouvy, dostavil zjevně bez jakéhokoli donucení. Jelikož žalobkyně ani v žalobě nevylicila rozhodné skutečnosti, které by zpochybnily závěr žalovaného o skutkovém stavu věci, soud rovněž neshledal důvod pro provedení důkazu výslechem žalobkyně a svědeckým výslechem jejího otce a tyto důkazní návrhy pro nadbytečnost zamítl.
51. Co se týče druhé žalobní námitky, soud poznamenává, že tento žalobní bod postrádá jakoukoliv polemiku se skutečným závěrem žalovaného a jeho vypořádáním se s touto námitkou. Jakkoli žalobkyni v obecné rovině nic nebrání, aby v rámci žalobního bodu zopakovala své argumenty vyjádřené v předchozím průběhu řízení, musí vzít v úvahu, že žalobou napadá právě rozhodnutí, které se s námitkami žalobkyně vypořádává. Žalobní body se musí vztahovat právě k obsahu napadeného rozhodnutí, případně k postupu žalovaného při vydání napadeného rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2013 č. j. 4 As 78/2012-125). Pokud žalobkyně dostatečně nereagovala na odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž žalovaný tuto námitku vypořádal, značně tím snížila svou šanci na procesní úspěch. Rovněž je zapotřebí připomenout, že pokud žalobkyně neprezentuje dostatečně konkrétní názorovou oponenturu vůči závěrům správního orgánu (žalovaného), nemusí soud hledat způsob pro alternativní a originální vyjádření závěrů, k nimž již správně dospěl žalovaný (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014 č. j. 6 As 54/2013-128). Soud s přihlédnutím uvedeným judikатурním východiskům za dané situace uzavírá, že se v zásadě ztotožnil s argumentací, kterou uvedl žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Ten argumentaci uvedenou v odůvodnění usnesení o zastavení řízení ve vztahu k naplnění zákonných důvodů nepřípustnosti návrhu v napadeném rozhodnutí korigoval, neboť závěr o nepřípustnosti návrhu podle § 9 písm. b) zákona o finančním arbitrovi posoudil jako nesprávný. Námitka žalobkyně, že ke shora zmíněným civilním rozsudkům nebylo možné přihlížet, neboť otázka platnosti úvěrové smlouvy nebyla předmětem civilního řízení, se tak mýlí s důvody, na kterých je odůvodnění napadeného rozhodnutí vystavěno. Zbývá dodat, že žalovaný se platností smlouvy o úvěru vůbec nezabýval a ani zabývat nemohl, dospěl-li k závěru, že

v daném sporu není příslušný rozhodovat. Soud tedy ani druhé žalobní námitce s ohledem na shora uvedené nepřisvědčil.

52. Lze shrnout, že ze shromážděných podkladů žalovaný správně zjistil, že smlouvu o úvěru uzavřela žalobkyně s původním věřitelem v rámci své podnikatelské činnosti, a při jejím uzavření tedy nejednala jako spotřebitel. Spor mezi žalobkyní a (původním) věřitelem proto není sporem mezi věřitelem a spotřebitelem při poskytování spotřebitelského úvěru ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.
53. Závěrem soud uvádí, že zamítl i další důkazní návrhy žalobkyně, neboť se jedná vesměs o listiny, které jsou vesměs součástí správního spisu, jímž se dokazování neprovádí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009 č.j. 9 Afs 8/2008-117). Byť některé dílčí listiny (zástavní smlouvu, výpis z obchodního rejstříku původního věřitele pořízený k datu 4. 11. 2020 či fotografii obálky s číslem zásilky) správní spis neobsahoval, soud ani tyto důkazy neprovedl, neboť žalobkyně neozřejmila, jakou spornou skutečnost by právě tyto listiny měly prokázat či objasnit.

VIII. Závěr a náklady řízení

54. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
55. Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a procesně úspěšnému žalovanému žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 16. května 2023

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu